

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ SINIR KAVRAMINA YÖNELİK METAFORİK ALGILARI

METAPHORICAL PERCEPTIONS OF PRE-SERVICE SOCIAL STUDIES TEACHERS ABOUT THE CONCEPT OF BOUNDARY

Esen DURMUŞ¹, Müşerref Kübra KINACI² & Gizem Penbenaz KORKMAZ³

ÖZ: Sınır kelimesi coğrafi bir ifadenin yanı sıra hem psikolojik hem de siyasi anlamlar çağrıştırmaktadır. Bu durumdan yola çıkarak çalışmada "sınır kavramının" sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından nasıl algılandığının metaforlar yoluyla ölçülmesi amaçlanmıştır. Çalışma, olgubilim desen ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2019-2020 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında yer alan ve öğrenimine devam eden 1,2,3 ve 4. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya 200 öğretmen adayı katılmıştır. Veri toplama aracı olarak ilgili çalışmalarda da kullanılan "sınır.....benzer/gibidir; çünkü....." biçiminde bir cümlenin içinde yer aldığı yarım bırakılmış bir form kullanılmıştır. Verilerin analizinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda "sınır" kavramı ile ilgili 200 katılımcının toplam 131 metafor ürettiği belirlenmiştir. Katılımcıların sınır kavramı ile ilişkili olarak "hayat, duvar, ev, kapı, özgürlük, çerçeve, çizgi, ekvator, insan, aile, coğrafi konum ve vatan" gibi metaforlar ürettiği görülmektedir. Yapılan tanımlar ile sınır, aidiyet, koruma, ayırma, denetleyici ve bağlayıcı olma gibi özellikleri içeren, haritalarda gösterilen çizgiler, hatlar veya kuşaklar olarak ifade edilmiştir. Bu tanımlardan da anlaşıldığı üzere sınırın farklı şekillerde ifade edilip, farklı kavram veya benzetmelerle ele alındığı ve katılımcıların sınır metaforlarının da bu doğrultuda olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar sözcükler: Kavram, metafor, sınır, sosyal bilgiler

ABSTRACT: The edge that separates two states is known as the boundary. The term "boundary" conjures up a geographical expression as well as psychological and political connotations. The study's objective was to assess pre-service social studies instructors' perceptions of the "boundary concept" using metaphors in light of this circumstance. One form of qualitative research, the phenomenological design was used for the study. For the purposes of the study, the study group was chosen using the purposive sampling technique. at the spring semester of the 2019–2020 academic year, first, second, third, and fourth grade students enrolled at Fırat University's Faculty of Education's Social Studies Teacher Education program made up the study group for the research. 200 teacher candidates participated in the research. An incomplete form that was also used in comparable studies and contained the sentence "the boundary is similar to/like..because.." was used to make the metaphors clear. The data was analyzed using content analysis, which is generally recommended in metaphor research. The study's findings showed that 200 participants came up with 131 metaphors that all have to do with the idea of "boundary." "Life, wall, house, door, freedom, atmosphere, frame, line, equator, human, bridge, ocean, tree, family, geographical location, fish, and homeland" were among the metaphors that the participants created in reference to the idea of boundary. Features like "belonging, protection, separation, controlling and binding" were among the features mentioned in the replies that defined the boundary; these features were represented on the maps as lines and/or belts. These results demonstrate that the participants used various concepts or analogies to handle the boundary metaphor and articulated it in diverse ways.

Keywords: Concept, metaphor, boundary, social studies

Bu makaleye atf vermek için:

Durmuş, E. & Kinacı, M. K. (2024). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınır kavramına yönelik metaforik algıları, *Trakya Eğitim Dergisi*, 14(1), 514-533.

Cite this article as:

Durmuş, E. & Kinacı, M. K. (2024). Metaphorical perceptions of pre-service social studies teachers about the concept of boundary. *Trakya Journal of Education*, 14(1), 514-533.

¹ Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü, Elazığ, TÜRKİYE. esendurmus@firat.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1011-8785

² Doktora Öğrencisi, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Fırat Üniversitesi, Elazığ, TÜRKİYE., kubrakinaci44@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0918-3715

³Uzman, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Fırat Üniversitesi, Elazığ, TÜRKİYE. gizemp.korkmaz@gmail.com, ORCID:0000-0002-3796-196X

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The boundary is a concept that has been on the agenda of world politics throughout the historical process and has been intensively researched. The importance of boundary studies for understanding world geopolitics and order has been emphasized to a great extent. In order to understand the meanings attributed to the boundary, this concept must first be defined. This is because the definitions on the boundary may address different elements depending on the purpose of the study. In this context, it is important to determine the meanings in which the concept of boundary is used and whether this concept is correctly understood (Öztürk, 2016, p. 21). The change in boundaries throughout history has played a fundamental role in showing the causes and consequences of the perception of boundaries in the 21st century. The main purpose here is to reveal a better understanding of boundaries through similar concepts rather than explaining the concept of boundaries (Dönmez, 2010, p. 123). Metaphors help to organize a concept, event or phenomenon in the mind in ways such as defining, comparing or interpreting similarities and relationships. In this respect, it is important in terms of creating different ideas in students as well as contributing to the development of a different perspective for pre-service teachers (Yazıcı, 2013, p. 813; Dumanlı Kadızade, 2014, p. 69).

The metaphors created about the concept of boundary are constantly evolving and remain up-to-date. This evolution emphasizes the importance of addressing the concept of boundary in social studies education in terms of providing students with the ability to understand social, cultural, economic and political connections at the global level. In this context, there is a need to understand how pre-service social studies teachers perceive the concept of boundaries, which maintains its importance in world geopolitics. Based on this need, it was aimed to measure how pre-service social studies teachers perceive the "boundary concept", which constitutes the focal point of many disciplines and affects world politics from past to present, through metaphors. In line with the aim of the research, the questions "What are the metaphors produced by pre-service social studies teachers about the concept of "boundary" and under which conceptual categories are the metaphors gathered in terms of their common characteristics?" were sought to be answered.

Method

This study, which aims to determine the metaphorical perceptions of pre-service Social Studies teachers towards the concept of "boundary", was carried out with a phenomenological design, one of the qualitative research types. The study group was selected according to the purposive sampling method for the purpose of the research. A total of 200 pre-service teachers, 131 female and 69 male, participated in the study.

In order to reveal the metaphors that the participants had about the concept of boundary, they were given an unfinished form containing a sentence in the form of "the boundary is similar to/like; because.....", which is also used in related studies, and the participants were asked to write their metaphors about the concept of boundary with their justifications. In studies where metaphor is preferred as a research tool, the concept of "like" is generally used to reveal the link between the subject of the metaphor and the source of the metaphor. In addition to this, the concept of "because....." was also included in the study and the participants were asked to make a logical explanation about why they wrote the metaphors they wrote (Saban, 2008, pp. 463-464).

Content analysis was used to analyze the data obtained in the study. In order to ensure validity and reliability in the study, expert review, purposive sampling, detailed description, consistency review and confirmation review by an expert were conducted.

Findings

In this section, the data obtained within the scope of the research and the categories, participant opinions and comments made in this direction are given. Metaphors and the direction of analogy were taken into consideration in making interpretations. After the analysis, it was determined that pre-service social studies teachers created 131 metaphors about the concept of "boundary" and these metaphors were shaped under 14 categories. These categories were determined as "obstacle, integrity, distinctness, separation, belonging, protection, transition, variability, harmony, binding, diversity, controlling, balance and expansion".

When the metaphors produced by the participants about the concept of "boundary" are analyzed according to the frequency of repetition, it is seen that 200 participants produced a total of 131 metaphors. Life, wall, house, door, freedom, atmosphere and frame metaphors were the most frequently repeated metaphors. The

metaphors produced by the participants were grouped under 14 categories and these categories were determined as "obstacle, integrity, clarity, separation, belonging, protection, transition, variability, harmony, binding, diversity, controlling, balance and expansion". It is seen that the most metaphors are in the category of "obstacle, integrity and clarity". In addition, some metaphors are included in more than one category, but are separated from each other due to the direction of analogy.

Discussion and Conclusion

In the study, the perceptions of pre-service social studies teachers about the concept of "boundary" were tried to be determined through metaphors. In line with the findings of the study, some conclusions were reached.

As a result of the research, it was determined that 200 participants produced a total of 131 metaphors related to the concept of "boundary". It is seen that the participants produced metaphors such as "life, wall, house, door, freedom, atmosphere, frame, line, equator, human, bridge, ocean, tree, family, geographical location, fish and homeland" in relation to the concept of boundary. This situation shows that the concept of boundary cannot be explained with a single metaphor in the minds of students. When the results of similar studies (Aydın, 2010; Aydın & Ünalı, 2010; Aydın, 2011; Geçit & Gençer, 2013; Durmuş & Baş, 2016a; Durmuş & Baş, 2016b; Kahyaoğlu & Kırıktaş, 2016; Değirmenci, 2019; Kaya & Bozyiğit, 2019; Kartal & Ergün, 2022) were examined, it was determined that the participants produced more than one metaphor about the concepts that were the subject of the research.

As a result, with the definitions made as a result, boundaries were expressed as lines, lines or belts shown on maps, which include features such as belonging, protection, separation, controlling and binding. As it is understood from these definitions, it is understood that the boundary is expressed in different ways and handled with different concepts or analogies, and the participants' boundary metaphors are in this direction. Participants associated the concept of boundary with qualities such as obstacle, integrity, protection, transition, harmony, separation, belonging, controlling and binding through metaphors such as life, wall, house, door, freedom, atmosphere, frame, line, human, identity, sovereignty, value, dominance, bridge, end point, tree roots, family and homeland. This situation can be interpreted as that the participants expressed the concept of boundary from different perspectives and handled it with different concepts or metaphors. Similar studies can be conducted at different levels of education and in other departments of universities to develop a different perspective on the concept of boundary, and metaphor studies can be conducted at certain intervals to observe the changes in between.

GİRİŞ

İnsanlar, dış dünyadan gelen potansiyel tehlikelere karşı barınak inşa etme fikri yerleşme ünitelerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bireysel olarak kendi yaşam alanlarını kurmuş ve etrafını duvarlarla çevrelemiştir. Tehlikelerden korunma fikri küçük barınaklardan büyük şehirlere doğru giderek sürekli çevresini sınırlayacak bir motivasyona doğru evrilmiştir. Bu duvarların, içeride yaşayan halkı dış tehditlere karşı koruyan ilk savunma hatları olduğu söylenebilir (Arıboğan, 2019, s. 16).

Sınır kavramının insanların ilk kez yerleşik hayata geçmesiyle kullanıldığı bilinmektedir. İlk büyük devletlerin kurulması ile sınırlar oluşmuş ve önem kazanmıştır. Dünya nüfusunun artmasına bağlı olarak, devlet sayısının ve toplumların ihtiyaçlarının da artması ile sınırların da daha belirginleştiği anlaşılmaktadır (Akengin, 2022, s. 107). Tarım toplumlarında devletlerin sınır siyaseti; askeri, ekonomik ve toplumsal ilerlemeyi sağlayacak en dış sınırlara ulaşmaktır. İç sınır siyasetinde durum ise toprakları parçalara ayırarak yönetmeyi amaç edinmiş şekildedir (Gellner, 1992, s. 34). Sanayi toplumları döneminde sınırlar incelendiğinde ise artık sadece savunma amaçlı değil sınırların hâkim olduğu sahalarda yaşayan insanların dil ve ırk gibi kültürel özellikleriyle bağdaşık hale getirilmesiyle politik, bireysel ve toplumsal algının değişiminin nasıl belirlendiği görülmektedir (Dönmez, 2010, s. 44).

Eski Çağ uygarlıklarından da önce sınır kavramının önemi vurgulansa da günümüzdeki kadar anlamlandırılmadığı görülmektedir. İlkçağda sınır algısı örgütlü bir biçimde ele alınmıştır. Bu dönemde sınır, ekonomik açıdan önemli, toplulukların hayatını devam etmesini sağlayan mekânlara karşılık gelmektedir. Zamanla imparatorlukların kurulması sınır güvenliği ihtiyacını doğurmuştur. Nüfusun da artmasıyla beraber devletlerin ihtiyaçları doğrultusunda sınırların önemi daha da artarak hassas bir hale gelmiştir. Hatta bazı devletler güvenlik tehdidi dolayısıyla tarihte en büyük örneği teşkil eden Çin Seddi gibi duvarları örmüşlerdir (Korkut, 1970, s. 5-6). Devletler görüldüğü gibi yaşanan çatışmalar ve yapılan antlaşmalarla politik, ekonomik, sosyo-kültürel, hukuki açıdan hâkimiyet alanlarını belirleyerek sınır

alanlarını oluşturmaktadırlar. Bu topraklar üzerinde var olan insanlar arasında etkileşim sağlanarak karşılıklı devlet ilişkilerini oluşturan semboller ve taşıdığı değerleri içerisinde bulundurmaktadır (Keser ve Ak, 2016, s. 8). Sınır kavramı ilk kez Aşağı Mezopotamya uygarlıklarından biri olan Sümerlerde (M.Ö 3000) kullanılmıştır. Sümerler ilk sınırları ‘kudurru’ denen taşlarla veya ‘pullukku’ olarak adlandırılan ağaç kazıklar ile belirlemişlerdir. Sümer kentlerinde sınırlar düşmanlara karşı güvenliği sağlamak amaçlı oluşturulmuştur (Abdulla, 2009, s. 159). İlkçağda kurulan devletler, sınırları geniş bir çizgi olarak değil şeritler halinde uzanarak belirlemişlerdir. Bu bakış açısı Ortaçağ ve Yeniçağ başlarına kadar bu şekilde kabul görmüştür (Dağtekin, 1989, s. 1460-65).

1961’den 1989 yılına kadar Doğu ve Batı Berlin arasında yer alan “Utanç Duvarı”nın yıkılışı, dünya tarihi açısından yeni bir dönemin başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Berlin Duvarı, bu süreçte sadece “Berlinlileri veya Almanları” değil, bütün dünyayı birbirinden ayıran bir hat olarak bilinmekteydi. Yıkıldığı gün sınırların belirsizleşerek, insanlar özgürleşeceği ve halkların kavuşacağı düşünülmekteydi. Utanç duvarının yıkılmasının ardından gündemde olan duvarlar 2010’lu yıllarda da gündem olmaya başlamıştı. Bu defa bahsi geçen yıkılan duvarlar değil inşa edilen ve inşa edilecek olan duvarlardı (Arıboğan, 2019, s. 12). Sınırların, devletlerin egemen olduğu toprakları ayıran çizgilerden ibaret olarak düşünülmekteydi (Newman ve Paasi, 1998, s. 189). Ancak son yüzyılda sınırların somut bariyerlerle ayrılmasından, elektrikli çitlerden, güvenlik kameralarından ve kontrolsüz geçişlerden bahsedilir oldu (Arıboğan, 2019, s. 13). Artık dünya düzeni değişmiş ve yeni sınırlar gündemi oluşturmuştur.

18. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar olan süreçte sınırlar, giderek artan, küreselleşen modern devlet düzeninde önemli unsurlar haline gelmiştir. Sınırların belirleyici unsur olmasında iki faktör etkili olmuştur. İlki, devletlerin bölgesel olarak güvenliğini sağlamak, ikincisi ise devletlerin kendi toplumları üzerindeki gücünü yani hâkimiyetini göstermek (Baud ve Schendel, 1997, s. 214). Sınırlar, ulusallığın bir parçası olarak görüldüğü için sınırların her iki tarafında güvensizlik hali ve dış tehditlerden korunma arzusu sınırların kalınlaşmasına neden olmaktadır. 21. yüzyıl ise sınırların giderek kalınlaştığı bir döneme olarak bilinmektedir (Arıboğan, 2019, s. 34). Bu yüzyılda bitmek bilmeyen iç ve dış savaşlar, sömürgeler, afetler ve bunların neden olduğu dış göçler devletlerin iç ve dış siyasetini ve egemenliğini koruma duygusunu artırarak sınırların giderek belirginleşmesine sebebiyet vermektedir.

Sınır kavramı, geçmişten günümüze hızlı bir şekilde değişerek ve farklı anlamlar kazanarak sürekli önemini korumuştur (Dağtekin, 1989, s. 1460). Sınır kavramının önemini anlayabilmek için nasıl oluştuğunu, devletlerin bakış açısını ve sürekli çatışma alanlarının doğru anlaşılması gerekmektedir. Bu bakış açısından dolayı disiplinler arası bir konuya karşılık gelen sınırlar çizilme aşamasına göre coğrafi, felsefi, etnografik, sosyolojik ve ekonomik birçok ölçüt göz önünde bulundurularak belirlenmiştir. Çatışma bölgelerinde sürekli değişen/değiştirilen sınırlar günümüz jeopolitiğinin temel dinamiğini oluşturmuştur (Çınar, 2019, s. 316). Aslında sınırlar devletlerin çıkarlarına göre şekillenen olgulardır. Sınırlar, bu yönüyle hareketli alanlar olarak zamanla değişir ve yeni biçimler alarak bir döngü halinde devam eder. Coğrafi şartlar dışında sınırlar sürekli bir değişim gösterirler. Dolayısıyla fiziki coğrafya unsurlarından dağlar, akarsular, göller, yüksek platolar her zaman sınırların belirlenmesinde istenen ve çatışma oluşturmayan doğal unsurlar olmuşlardır (Deniz ve Doğu, 2008, s. 51).

Ülkeler açısından sınır tanımı, sahip oldukları ve üzerinde yaşadıkları toprakların komşu devletlerle ayrılmasıdır. Böylece devletler varlığını devam ettirebilmek için hâkimiyet sahalarını korumak zorundalardır (Öztürk ve Bulut, 2017, s. 194). Devletlerin her biri komşularından uluslararası sınırlar ya da her bir devletin kontrol alanını veya egemenliğini belirlemek amacıyla çizilen hatlarla ayrılmıştır (Akengin, 2022, s. 108). Bu durumda sınır sadece hâkimiyet alanını belirleyen unsur olarak değil de güvenlik açısından da ele alınmıştır. Sınır kelimesi anlam bakımından siyasal yönetimin hâkim olduğu toprağı belirleyen, ayıran çizgi olmasıyla Antik Yunan’dan itibaren Roma, Çin, Bizans, Osmanlı ve Rus Çarlığına kadar her ulus-devletlerin hâkimiyet alanlarını belirleyen bir hat olarak anlam kazanmıştır (Erözden, 1997, s. 116). Bu doğrultuda sınırlar, devletlerin hava, su ve toprak gibi egemenlik alanlarını belirleyen hayali hatlar ya da işaretler olarak ifade edilebilir (Akengin, 2022, s. 108).

Türk Dil Kurumu sınırı iki devleti birbirinden ayıran çizgi, uç anlamında tanımlamıştır. Sınır ile yine anlama gelen hudut kelimesi de uç, çizgi ve son gibi anlamlarla ifade edilmiştir. Geçmişten günümüze kadar her toprak sınırlarla belirlenmiş ve belirlenen bu sınırlar insanların yaşamını sürdürdükleri alanının dış kesimini olmuştur. Belirlenen dış kesimlere (sınırlara) ters bir durumun yaşanması ise savaşlara neden olmuştur. Sınır kelimesi coğrafi bir ifadenin yanı sıra hem psikolojik hem de siyasal anlamlar çağrıştırmaktadır (TDK, 2023). Sınır kavramına karşılık gelen Farsça bir diğer ifade de sınır boyu anlamına gelen “Serhat” kelimesidir. Bu kelime Osmanlı’nın komşu ülkeleri arasında kalan birleşme noktası olan yerlere verilen isimdir. Arapça’da ise “sugur” olarak sözlüklerde geçmektedir (Pakalın, 1993, s. 185). Sınır bir alanı çevrelemek ve kapsadığı alan içerisinde kalan insanlara bir kimlik oluşturabildiği gibi tam zıddını

da oluşturabilmektedir. Yani sınır kavramı ayırma, bağlantı oluşturma ve bir mekânın karşılık geldiği yer olarak ifade edilmektedir (Balibar, 2002, s. 76-77).

Sınırların şimdiki durumu ise haritalarda kırmızı şeritlerle gösterilse de aslında sahada bu söz konusu değildir. Eski tarihlerde taştan ve ağaçtan kazıklarla çizilen sınırlar şimdi teller, çitler ve duvarlar ile örülerek belirlenmiş bir bölgedir. Bugün sınır sadece insanlar tarafından toprağın belirli alanlarını oluşturan, çizen işaretlerden oluşmamaktadır (Günel, 2008, s. 82). Günümüzde dünya siyasi haritasında yaşanan değişimler sınır kavramına yönelik ayrı bir değerlendirme yapılması zorunluluğunu beraberinde getirmiştir. Sovyetler Birliğinin dağılışı sınır kavramının yeniden ele alınışı açısından önemli bir dönüm noktasıdır. Bu durum milliyetçiliğin önemini kaybettirdiğini gösterse de Berlin duvarının yıkılması devlet sınırlarının önemini devam ettirdiği şeklinde yorumlanmıştır. Balkanlar, Kafkaslar, Ortadoğu gibi bölgesel birliklerde yaşanan siyasal gelişmeler etnik çatışmalar, ekonomik gelişmeler, enerji kaynaklarına sahip olma güdüsü ve bu doğrultularda devam eden çatışmalar sınırların daima önemli bir olguya sahip olacağını göstermektedir (Donnan ve Wilson, 2002, s. 9-14).

Sınır, tarihsel süreçte dünya siyasetinde daima gündemde olan ve üzerine çalışılan bir kavramdır. Dünya jeopolitiğini ve düzenini tanımlamada ve anlamada sınır çalışmaları önemli görülmektedir. Sınır yüklenen anlamların bilinmesi için öncelikle onun tanımlanması gerekmektedir; çünkü sınıra yönelik yapılan tanımlamalar farklı unsurlar ele alınarak çalışmanın amacına yönelik olmaktadır. Bu nedenle sınır kavramının, hangi anlamlarda kullanıldığının ve doğru anlaşılıp anlaşılmadığının ortaya konulması önemli görülmektedir (Öztürk, 2016, s. 21). Tarih boyunca sınırlardaki değişim, 21. yüzyıldaki sınır algısının da sebep ve sonuçlarını gösteren anahtar bir rol üstlenmiştir. Buradaki asıl amaç sınır kavramını açıklamaktan ziyade sınırların bu benzer kavramlar yardımıyla nasıl daha iyi anlaşıldığını ortaya koymaktır (Dönmez, 2010, s. 123). Küreselleşmenin de etkisiyle sınır kavramı farklı metaforlarla tanımlanarak (sınır aşma, tahrip etme, yıkma, birleşme, ayrılma) popüler bir kavram olarak varlığını devam ettirmektedir (Donnan ve Wilson, 2002, s. 9-14). Sınır kavramına yönelik oluşturulan metaforlar sürekli değişim halinde olup güncelliğini korumaktadır. Sınır kavramının sosyal bilgiler eğitiminde işlenmesi, öğrencilere küresel düzeyde toplumsal, kültürel, ekonomik ve politik bağlantıları anlama yeteneği kazandırmaktadır. Dolayısıyla dünya jeopolitiğinde sürekli önemini koruyan sınır kavramının sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından metaforlar yoluyla nasıl algılandığının bilinmesi gerekmektedir.

Metaforlar bir kavram, olay ya da olgunun benzerliklerini, ilişkilerini tanımlama, karşılaştırma veya yorumlama gibi yollarla zihinde düzenleme yapılmasına fayda sağlamaktadır. Bu yönüyle de öğretmen adaylarına farklı bir bakış açısı geliştirmeye katkı sağlamasının yanı sıra öğrencilerde farklı fikirler oluşturmak açısından da önemlidir (Yazıcı, 2013, s. 813; Dumanlı Kadızade, 2014, s. 69). Bu nedenle birçok disiplinin konusunu oluşturan ve dünya siyasetinde geçmişten günümüze jeopolitiği yönlendiren “sınır kavramının” sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından nasıl algılandığını metaforlar yoluyla ölçülmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda “sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “sınır” kavramına ilişkin ürettikleri metaforlar nelerdir ve ortaya konan metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanmaktadır?” sorularına yanıt aranmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının “Sınır” kavramına yönelik metaforik algılarının belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışma, nitel araştırma türlerinden olgubilim deseni ile gerçekleştirilmiştir. Olgubilim kişiler tarafından deneyimlenen bir olayın, kavramın veya olgunun derinlemesine anlaşılması için tasarlanmış bir nitel araştırma desendir (Ary vd., 2010, s. 647; Creswell, 2013/2020, s. 85).

Nitel bir araştırma metodolojisi olan olgubilim, deneyimlerin daha derinlemesine araştırılması ve anlaşılmasını sağlayan bir yöntemdir. Yaşanmış deneyimlerin madenciliğine odaklanan ve cevap vermekten çok bir sorgulama yöntemi olan olgubilim, iç görülerin bize derin düşünme, derinlemesine sorgulama imkânı sunmaktadır (Van Manen, 2016, s. 26; Shudak, 2018, s. 1248). Olgubilim deseni ile araştırmacı incelediği birey ve gruplarla görüşmeler yaparak bireyin farkında olduğu fakat detaylı bir şekilde odaklanamadığı olgular ile ilgili derinlemesine bilgi elde etmeye çalışmaktadır (Gürbüz ve Şahin, 2018, s. 111; Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.72).

Çalışma Grubu

Çalışma grubu araştırmanın amacına yönelik amaçsal örnekleme yöntemine göre seçilmiştir. Amaçsal örnekleme, kapsamlı veriler elde etmek amacıyla incelenen konu hakkında derinlemesine bilgiye veya belirli özelliklere sahip olan kişilerin tercih edilmesidir (Patton, 2000/2018, s. 46; Büyüköztürk vd., 2019, s. 90; Cohen, Manion ve Morrison, 2017/2021, s. 219).

Araştırmanın çalışma grubunu, 2019-2020 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında yer alan ve öğrenimine devam eden 1,2,3 ve 4. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarından “sınır” kavramı hakkında zihinlerinde canlanan düşünceleri paylaşımları istenmiştir. Araştırmaya 131 kadın, 69 erkek olmak üzere toplam 200 öğretmen adayı katılmıştır. Öğretmen adaylarının araştırmaya katılmalarında ise gönüllülük esası dikkate alınmıştır.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı, konu ile ilgili literatür (Saban, 2009; Durmuş ve Baş, 2016b; Ekici, 2016; Ergün ve Kıyıcı, 2019; Arı ve Arslan, 2020; Dayı, Açıkgöz ve Elçi, 2020; Yanarateş ve Yılmaz, 2020) incelenerek bir form belirlenmiştir. Katılımcılar sınır kavramına yönelik sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak amacıyla ilgili çalışmalarda da kullanılan “sınır.....benzer/gibidir; çünkü.....” biçiminde bir cümlenin içinde yer aldığı yarım bırakılmış bir form verilerek, katılımcılardan sınır kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları gerekçeleriyle birlikte yazmaları istenmiştir. Metaforun bir araştırma aracı olarak tercih edildiği çalışmalarda “.....gibi” kavramı genellikle metaforun konusu ile metaforun kaynağı arasındaki bağı ortaya çıkarmak için kullanılmaktadır. Bunun yanısıra çalışmada “çünkü.....” kavramına da yer verilerek, katılımcıların yazdıkları metaforları neden yazdıklarına dair mantıklı bir açıklama yapılması istenmiştir (Saban, 2008, s. 463-464).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Metafor araştırmalarına yönelik olarak yapılan veri analizleri incelendiğinde yoğun olarak içerik analizinin tercih edildiği görülmektedir (Ergün ve Kıyıcı, 2019; Arı ve Arslan, 2020; Dayı, Açıkgöz ve Elçi, 2020; Yanarateş ve Yılmaz, 2020). Araştırmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, belgelerdeki kavramları, kelimeleri veya oluşumları belirlemeyi, kategoriler oluşturmayı, bir metinde yer alan belli unsurları bu kategorilerle ilişkili oldukları durumları anlamlandırma girişimlerini ve bunları tablo halinde raporlama sürecini içermektedir (Anderson ve Arsenault, 2005; Silverman, 2015/2018; Patton, 2000/2018).

İçerik analizi ile elde edilen veriler, “kodlama ve ayıklama, kategori geliştirme (metafor imgesi derleme aşaması), geçerlik ve güvenilirliği sağlama ve bulguların yorumlanması” olarak dört aşamada analiz edilmektedir (Saban, 2009, s. 285). Katılımcıların geliştirdikleri metaforların analiz edilmesi dört aşamada gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda ilk olarak verileri kodlama ve ayıklama sürecinde katılımcıların geliştirdikleri metaforlar incelenmiştir. İkinci aşamada metaforları kavramsal olarak kategorilere ayırma işlemi yapılmıştır. Üçüncü aşamada geçerlik ve güvenilirliği sağlamak amacıyla araştırmada belirlenen kategoriler ve bu kategoriler altında toplanan metaforların belirtilen kategori içinde yer alıp almadığını saptamak için uzman görüşü alınmıştır. Sonrasında uzman ve araştırmacı tarafından yapılan değerlendirmeler karşılaştırılarak son şekli verilmiştir. Son olarak bulgular yorumlanarak raporlaştırılmıştır.

Nitel bir araştırmada geçerliğin sağlanması için araştırma sonucunda “verilerin ayrıntılı bir şekilde rapor edilmesi ve araştırmacıların sonuçlara nasıl ulaştığının detaylıca açıklanması” önemli bir ölçüttür (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 270). Bu nedenle araştırmada geçerliği sağlamak amacıyla veri analiz sürecinin nasıl gerçekleştiği detaylı bir şekilde açıklanarak kategorilere ve katılımcı görüşlerine yer verilmiştir.

Araştırmada güvenilirliği sağlamak için veriler, uzman ve araştırmacı tarafından ayrı ayrı değerlendirilerek kodlamalar yapılmış ve daha sonra bu kodlamalar karşılaştırılarak görüş birliği/görüş ayrılığı sayıları belirlenmiştir. Güvenirlik Miles ve Huberman (1994/2019)’ın “güvenirlik = görüş birliği sayısı / toplam görüş birliği + görüş ayrılığı sayısı” formülüne göre hesaplanmış ve uzman ve araştırmacı arası uyum % 92 olarak belirlenmiştir (s. 64). Saban (2009)’a göre nitel çalışmalarda uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun %90 ve üzeri olması istenilen düzeyde bir güvenilirlik sağlamak için yeterli görülmektedir (s. 288).

Erlandson, Harris, Skipper ve Allen (1993); Merriam (2009/2018); Yıldırım ve Şimşek (2018); Ary, Jacobs, Razavieh, Sorensen (2010) ve Flick (2009), nitel araştırmaların güvenilirlik ve geçerliği için temel ölçütlerin dikkate alınması gerektiğini öne sürmektedir: inanılabilirlik, aktarılabilirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlik. Bu araştırmada geçerlik ve güvenilirliği sağlamak amacıyla uzman incelemesi, amaçsal örnekleme, detaylı betimleme, tutarlılık incelemesi ve bir uzman tarafından teyit incelemesi yapılmıştır.

Gerçekleştirilen araştırma çerçevesinde, Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu’ndan (97132852/100/27/05/2020-393264 sayılı ve Etik Kurul Kararı 2020/6 Konulu) etik izin alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma kapsamında elde edilen veriler, bu veriler doğrultusunda belirlenen kategoriler, katılımcı görüşleri ve yorumları detaylı bir şekilde sunulmuştur. Yorumların yapılmasında metaforlar ve benzetme yönü dikkate alınmıştır. Yapılan analizin ardından sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “sınır” kavramı ile ilgili 131 metafor oluşturduğu ve bu metaforların 14 kategori altında şekillendiği tespit edilmiştir. Elde edilen bu kategoriler “engel, bütünlük, belirginlik, ayırma, aidiyet, koruma, geçiş, değişkenlik, uyum, bağlayıcı, çeşitlilik, denetleyici, denge ve genişleme” olarak belirlenmiştir.

Tablo 1. *Metafor isimleri ve frekansları*

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Hayat	7	Yapboz	2	Dikenli tel	1	Kural	1
Duvar	6	Yol	2	Dil	1	Kuş	1
Ev	6	Açık cezaevi	1	Egemenlik	1	Kütüphane	1
Kapı	6	Ağaç dalları	1	Enlem ve boylam	1	Mandala sanatı	1
Özgürlük	6	Ahlak	1	Esaret	1	Mülkiyet	1
Atmosfer	5	Akvaryum	1	Evlad	1	Nehir	1
Çerçeve	5	Algı	1	Farklılık	1	Nüfus	1
Çizgi	3	Aloe vera	1	Gökyüzü	1	Okul	1
Ekvator	3	Apartman	1	Görme engelli insan	1	Olanak	1
İnsan	3	Atmosferdeki gazlar	1	Gül	1	Ova	1
Köprü	3	Balık	1	Güneş tutulması	1	Ölüm	1
Okyanus	3	Bariyer	1	Hâkimiyet	1	Özlem	1
Örümcek ağı	3	Başlangıç	1	Harita çeşitleri	1	Papatya	1
Son nokta	3	Beyin	1	Hayal	1	Pazar	1
Ağaç	2	Bitki kökü	1	Hayvanat bahçesi	1	Piyano tuşları	1
Ağaç kökleri	2	Bitki örtüsü	1	İklim kuşakları	1	Pranga	1
Aile	2	Biyosfer	1	İnsan derisi	1	Sabır	1
Cezaevi	2	Bukalemun	1	İnsan haddi	1	Sera	1
Çit	2	Canlı	1	İstiridye kabuğu	1	Sınıf	1
Dağ	2	Cephe	1	Kabuk	1	Sinirlenmek	1
Değer	2	Ceza	1	Kafatası	1	Son	1
Dünya	2	Coğrafi konum	1	Kafesteki kuş	1	Şive	1
Gökkuşağı	2	Çember	1	Kalp	1	Tan yerinin ağarması	1
Güneş	2	Çıkmaz sokak	1	Karakter	1	Trafik ışıkları	1
Kafes	2	Çiçek bahçesi	1	Karışık bitki çayı	1	Tren rayı	1
Kitap	2	Çiftlik	1	Kariyer	1	Tükenme noktası	1
Pandemi	2	Çiy	1	Karman hattı	1	Vadi	1
Perde	2	Çöl	1	Kıta	1	Vatan	1
Son damla	2	Değişim felsefesi	1	Kilit	1	Yerkabuğu	1
Son uç nokta	2	Denge	1	Kimlik	1	Yerküre	1
Su	2	Deniz	1	Koruma kalkanı	1	Yürek	1
Tel örgü	2	Derinlik	1	Kredi kartı	1	Zihin	1
Toprak	2	Devlet	1	Kumsala yazılmış yazı	1	Toplam: 131	200

Tablo 1’de katılımcıların “sınır” kavramı ile ilgili ürettikleri metaforlar tekrar edilme sıklığına göre sırayla verilmiştir. Tablo 1 incelendiğinde 200 katılımcının toplam 131 metafor ürettikleri görülmektedir. Hayat, duvar, ev, kapı, özgürlük, atmosfer ve çerçeve metaforları ise en sık tekrar edilen metaforlar olmuştur.

Tablo 2. *Kategoriler ve metaforlar*

Kategoriler	Metaforlar	Metafor Sayısı	Öğrenci Sayısı(f)
Engel	Özgürlük (4), çerçeve (3), duvar (3), cezaevi (2), dağ (2), hayat (2), kafes (2), son nokta (2), ağaç (1), atmosfer (1), bariyer (1), çiy (1), çöl (1), devlet (1), dikenli tel (1), dil (1), dünya (1), enlem ve boylam (1), esaret (1), ev (1), görme engelli insan (1), güneş tutulması (1), hâkimiyet (1), kafesteki kuş (1), kredi kartı (1), olanak (1), ova (1), örümcek ağı (1), pandemi (1), perde (1), pranga (1), sinirlenmek (1), son damla (1), son uç nokta (1), tel örgü (1), yerküre (1).	36	48

Tablo 2. devamı...

Bütünlük	Atmosfer (2), gökkuşağı (2), kitap (2), yapboz (2), ağaç dalları (1), ağaç (1), ağaç kökleri (1), aile (1), algı (1), aloe vera (1), apartman (1), beyin (1), biyosfer (1), çit (1), değer (1), gül (1), güneş (1), hayal (1), hayvanat bahçesi (1), iklim kuşakları (1), kabuk (1), mandala sanatı (1), nehir (1), okyanus (1), örümcek ağı (1), pandemi (1), papatya (1), pazar (1), perde (1), piyano tuşları (1), sınıf (1), su (1).	32	36
Belirginlik	Hayat (3), yol (2), çember (1), çerçeve (1), çıkmaz sokak (1), çizgi (1), coğrafi konum (1), güneş (1), karakter (1), kıta (1), kural (1), ölüm (1), sabır (1), son damla (1), son nokta (1), son uç nokta (1), su (1), tren rayı (1), tükenme noktası (1), vadi (1), yürek (1).	21	24
Ayırma	Ekvator (3), atmosfer (2), duvar (2), kapı (2), ahlak (1), çit (1), çizgi (1), harita çeşitleri (1), karman hattı (1), kütüphane (1), nüfus (1), okul (1), okyanus (1), özlem (1), şive (1), tel örgü (1).	16	21
Aidiyet	Ev (4), ağaç kökleri (1), aile (1), akvaryum (1), balık (1), çerçeve (1), çiftlik (1), deniz (1), dünya (1), egemenlik (1), kalp (1), kimlik (1), özgürlük (1), sera (1), yer kabuğu (1).	15	18
Koruma	Değer (1), duvar (1), ev (1), evlat (1), hayat (1), insan derisi (1), insan haddi (1), kafatası (1), kariyer (1), kilit (1), koruma kalkanı (1), mülkiyet (1), örümcek ağı (1), vatan (1).	14	14
Geçiş	Kapı (2), cephe (1), çizgi (1), farklılık (1), gökyüzü (1), hayat (1), özgürlük (1), son (1), tan yerinin ağarması (1), toprak (1).	10	11
Değişkenlik	İnsan (2), başlangıç (1), canlı (1), değişim felsefesi (1), istiridye kabuğu (1).	5	6
Uyum	Bitki kökü (1), bitki örtüsü (1), bukalemun (1), trafik ışıkları (1), zihin (1).	5	5
Bağlayıcı	Köprü (3), kapı (1), toprak (1).	3	5
Çeşitlilik	Çiçek bahçesi (1), insan (1), karışık bitki çayı (1).	3	3
Denetleyici	Açık cezaevi (1), ceza (1), kapı (1).	3	3
Denge	Atmosferdeki gazlar (1), denge (1), okyanus (1).	3	3
Genişleme	Derinlik (1), kumsala yazılmış yazı (1), kuş (1).	3	3
Toplam	14	169	200

Tablo 2’de katılımcıların ürettiği metaforlar 14 kategori altında toplanmış ve bu kategoriler “engel, bütünlük, belirginlik, ayırma, aidiyet, koruma, geçiş, değişkenlik, uyum, bağlayıcı, çeşitlilik, denetleyici, denge ve genişleme” olarak belzirlenmiştir. En fazla metaforun “engel, bütünlük ve belirginlik” kategorisinde yer aldığı görülmektedir. Ayrıca bazı metaforların birden fazla kategoride yer aldığı ancak benzetme yönü dolayısıyla birbirinden ayrıldığı görülmektedir.

Engel Kategorisi

Tablo 3. Engel kategorisi ve metaforları

Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
Özgürlük	4	Kısıtlama- Sınırlandırma	
Çerçeve	3	Hareket alanının engellenmesi- Kısıtlama- Zorluk	
Duvar	3	Kısıtlama	
Cezaevi	2	Hapsetme- Kısıtlama	
Dağ	2	Sınırlandırma- Zorlaştırıcı	
Kafes	2	Esaret -Sınırlandırma	
Son nokta	2	Sonlandırma- Tahammülün bitmesi	
Hayat	2	Kısıtlama- Sınırlılık	Engel
Ağaç	1	Sınırlandırma	
Atmosfer	1	Kısıtlama	
Bariyer	1	Engelleme	
Çiy	1	Sınırlandırma	
Çöl	1	Sınırlandırma	
Devlet	1	Yaptırımların olması	
Dikenli tel	1	Engelleme	

Tablo 3. devamı...

Dil	1	Sınırlandırma
Dünya	1	Sınırlandırma
Enlem ve boylam	1	Sınırlandırma
Esaret	1	Hapsetme
Ev	1	Kısıtlama
Görme engelli insan	1	Engelleme
Güneş tutulması	1	Sınırlandırma
Hâkimiyet	1	Sınırlandırma
Kafesteki kuş	1	Hapsetme
Kredi kartı	1	Belli bir limitinin olması
Olanak	1	Sınırlandırma
Ova	1	Sınırlandırma
Örümcek ağı	1	Karmaşık bir yapı
Pandemi	1	Kısıtlama
Perde	1	Sınırlandırma
Pranga	1	Kısıtlama
Sinirlenmek	1	Sınırlandırma
Son damla	1	Sınırlandırma
Son uç nokta	1	Sonlandırma
Tel örgü	1	Kısıtlama
Yerküre	1	Kısıtlama

Engel kategorisi ve metaforları ile ilgili tablo 3’de 48 katılımcının sınır kavramına yönelik 36 metafor ürettiği görülmektedir. Katılımcıların en fazla metafor ürettikleri bu kategoride “sınır” kavramı bir kısıtlama, sınırlama ve zorlaştırma olarak değerlendirilmiş ve engel durumu içeren metaforlar ile ilişkilendirilmiştir. Engel kategorisi ile ilgili katılımcı ifadeleri;

K.50. “Dağ” metaforunu “*Önümüze çıkan zorlu yaşam koşulları insanları belirli bir coğrafi konumun içinde geçimlerini sağlamalarını ve yaşamaları için zorlar. Bu engellerde aşılması gereken bir dağ gibi büyüktür.*” cümlesiyle ifade ederek sınır kavramını dağ gibi aşılmaz engellere benzetmektedir.

K.59. “Devlet” metaforunu “*Devleti yönetenler ülkenin refahı ve güvenliği için çeşitli normlar ve yasalar koyar. Bunları ihlâli sırasında hoş olmayan olaylar olur. Herhangi bir sınırdan geçmenin de kuralları vardır. Her isteyen canı istediği gibi sınırdan sınıra geçemez.*” cümlesiyle ifade ederek sınır kavramını yaptırımların olması yönüyle devlete benzetmektedir.

K.85. “Çerçeve” metaforunu “*Çünkü çerçevenin içerisine kısıtlı sayıda fotoğraf sıkıştırabiliriz. Bir ülke sınırına da kısıtlı şeklide akarsu, baraj, dağ, göl, deniz, sığabilir. Bu yüzden sınır dediğimde aklıma gelen çerçeve beni coğrafi koşullardaki bizi saran sınırlarımızla ilişkilendiriyor.*” cümlesiyle ifade ederek sınır kavramını, hareket alanının sınırlanması ile ilişkilendirerek çerçeveye benzetmektedir.

K.88. “Özgürlük” metaforunu “*Özgürlüğün de soyut bir şekilde çizilmiş gözle görülmeyen sınırları vardır. Herkesin özgürlüğü bir başkasının özgürlüğüyle sınırlıdır. Ülke sınırları ve il sınırları da aynı şekilde başka ülkenin ve ilin sınırlarıyla sınırlıdır.*” cümlesiyle ifade ederek sınır kavramını soyut bir yapıda olan ve onunda belirli sınırları olduğunu vurguladığı özgürlüğe benzetmektedir.

Bütünlük Kategorisi

Tablo 4. Bütünlük kategorisi ve metaforları

Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
Atmosfer	2	Bir arada olma- Bütünlük	Bütünlük
Gökkuşağı	2	Farklılık- Farklılıkların bir araya gelmesi	
Kitap	2	Bir araya gelme	
Yapboz	2	Bir araya gelme- Parçaların bir araya gelmesi	
Ağaç dalları	1	Bütünlük	
Ağaç	1	Farklılıkların bir araya gelmesi	
Ağaç kökleri	1	Farklılık olması	
Aile	1	Bir arada olma	
Algı	1	Benzer olmama	

Tablo 4. devamı...

Aloe vera	1	Bütünlük
Apartman	1	Farklılıkların bir araya gelmesi
Beyin	1	Farklılıkların bir araya gelmesi
Biyosfer	1	Farklılıkların bir araya gelmesi
Çit	1	Farklılıkların bir araya gelmesi
Değer	1	Farklılık
Gül	1	Bir araya gelme
Güneş	1	Farklılık
Hayal	1	Farklı özellikler
Hayvanat bahçesi	1	Bir arada olma
İklim kuşakları	1	Bütünü oluşturma
Kabuk	1	Bütünü sarması
Mandala sanatı	1	Bütünlük
Nehir	1	Bir arada olma
Okyanus	1	Bütünü oluşturma
Örümcek ağı	1	Parçaların bir araya gelmesi
Pandemi	1	Birleşme
Papatya	1	Bir araya gelme
Pazar	1	Bütünlük
Perde	1	Farklılık
Piyano tuşları	1	Bir araya gelme
Sınıf	1	Farklılıkların bir araya gelmesi
Su	1	Farklılık

Tablo 4’de 36 katılımcının sınır kavramına yönelik 32 metafor ürettiği görülmektedir. Katılımcılar bütünlük kategorisinde “sınır” kavramını bir araya gelme, bütünü oluşturma ve birleşme olarak değerlendirmekte ve bütünlük durumu içeren metaforlar ile ilişkilendirmektedirler. Bu kategori ile ilgili katılımcı ifadeleri;

K.12. “Yapboz” metaforunu “*Dünya üzerinde bulunan kıtaların şekillerine baktığımız zaman, bir yapboz gibi değerlendirilerek birbirinden ayrılmış olan kıta parçaları gibi düşünebiliriz. Örneğin Amerika kıtası ile Afrika ve Avrupa’yı bir bütün oluşturacak şekilde bir araya getirdiğinizde yapboz parçaları gibi uyum sağlıyorlar. Benzer biçimde Afrika’nın uç güney kısmı ile Antarktika, Avustralya, Hindistan ve Madagaskar’da buna benzer bir uyum içindeler. Kıtaların sınırları arasında bulunan bu uyum aklımıza ilk olarak kıtaların kendi özgür sınırlarını belirlemelerini getirir.*” cümlesiyle sınır kavramına benzetmekte ve sınırı kıtaların sınırları ile ilişkilendirerek onların yapboz gibi birleştiğinde bir bütünü oluşturduğunu belirtmektedir.

K.22. “Atmosfer” metaforunu “*Atmosferin birbirinden farklı gazlardan oluşması gibi sınırlar da farklı kriterlerin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Sınırların da komşu devletleri, komşu illeri, ilçe, mahalle, köy ya da kişilerin topraklarını birbirinden ayırması aslında kendi içinde bütünleştirici bir etkisinin olması yerine getirdiğini göstermektedir.*” cümlesiyle sınır kavramına benzetmekte ve sınırı atmosfere benzeterek aslında onunda katmanlardan yani sınırlardan oluştuğunu ve kendi içerisinde bir bütünlüğe sahip olduğunu ifade etmektedir.

K.57. “Gökkuşuğu” metaforunu “*Çünkü sınır bir konuyu, düşünceyi kelimeyi temsil etmez bir çok şeyi içerisinde barındırır. Gökkuşuğunun içerisinde bulunan mavi rengi suların sınırını, yeşil rengi doğanın artık belirli yerler sınırlı kaldığını, kırmızı insanların durması gereken çizgiyi, turuncu rengi ülkelerin sınırını, mor rengi ise sınırlarda olan mülteci çocukların, bebeklerin, kadınların hüznünü temsil ettiğini düşünüyorum.*” cümlesiyle sınır kavramına benzetmekte ve sınırı gökkuşuğuna benzeterek gökkuşuğundaki her bir rengi ülkelerin sınırlarıyla ilişkilendirmektedir.

K.149. “Kitap” metaforunu “*Birçok farklı bilginin belirli bir düzen içerisinde belirli bir sınırda bir arada bulunduğu ve anlamlandığı için. Tıpkı coğrafyada da olduğu gibi birçok farklı canlının veya bitkinin belirli bir sınır, bölge veya coğrafyada belirli bir ekosistem ve düzen içerisinde bir arada bulunması ve yaşamlarını sürdürmeleri gibi.*” cümlesiyle sınır kavramına benzetmekte ve sınırı, farklı bilgileri bir araya getiren bir kitaba benzeterek aslında sınır gibi kavramların da bir araya gelmesiyle bir düzenin oluşmasından bir bütünlükten bahsetmektedir.

Belirginlik Kategorisi

Tablo 5. *Belirginlik kategorisi ve metaforları*

Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
Hayat	3	Belirginlik- Belli olma	
Yol	2	Belirginlik	
Çember	1	Netlik	
Çerçeve	1	Belirginlik	
Çıkılmaz sokak	1	Belirginlik	
Çizgi	1	Belirginlik	
Coğrafi konum	1	Belirginlik	
Güneş	1	Belirginlik	
Karakter	1	Belirgin olma	
Kıta	1	Netlik	Belirginlik
Kural	1	Netlik	
Ölüm	1	Netlik	
Sabır	1	Belirgin olma	
Son damla	1	Son nokta	
Son nokta	1	Kesinlik	
Son uç nokta	1	Belirginlik	
Su	1	Belirgin ihtiyaç	
Tren rayı	1	Belirginlik	
Tükenme noktası	1	Netlik	
Vadi	1	Belirgin olma	
Yürek	1	Netlik	

Tablo 5’de sınır kavramı ile ilgili belirginlik kategorisinde 24 katılımcının 21 metafor ürettiği görülmektedir. Katılımcılar belirginlik kategorisinde “sınır” kavramını bir netlik, belirgin olma ve kesinlik ifadeleri içeren metaforlar ile ilişkilendirmektedirler. Bu kategori ile ilgili katılımcı ifadeleri;

K.25. “Kıta” metaforunu “*Çünkü kıtalarda sınırlar gibi belli alanlar doğrultusunda hapsolür kıtalar da belli şartlara göre şekillenerek coğrafya içerisinde sınır kavramına dönüşür ve her kıtanın hâkimiyeti farklı ülkelerde olup kimse kimsenin sınırına geçemez sınırlar ve kıtalar birbirine benzer olup kıtalar dünya haritasında belli renklerle ve sınır çizgileriyle belirtilmiştir.*” cümlesiyle sınır kavramına benzetmekte ve sınırı kıtalara benzeterek kıtaların da sınırlar gibi belirli renk ve çizgilerle belirtilmiş olduğunu ifade etmektedir.

K.31. “Hayat” metaforunu “*Çünkü insanın evrende var olması çeşitli yaşamsal fonksiyonlarını yerine getirmesi bununla beraber bunun sınırları sonucunda yaşamsal fonksiyonlarının son bulması sınır dediğimiz kavramın oluşumuna sebebiyet verir. Ben sınırı yaşama benzettim çünkü herkesin belli yaşamsal davranışları hayatta var olmaları belli yere kadardır yani belli çizgi dâhilinde oluşur.*” cümlesiyle sınır kavramına benzetmekte ve sınırı hayata benzeterek aslında sınırın da hayat gibi belirli bir çizgiye sahip olduğunu vurgulamaktadır.

K.117. “Yol” metaforunu “*Yolların da sınırı belidir hepsinin güzergâhı farklıdır. Ülkelerin içindeki yollarında sınırları vardır. Bir yere kadar gidebiliriz.*” cümlesiyle sınır kavramına benzetmekte ve sınırı yollara benzeterek yolların da sınırlarının olduğunu ve sınırlar gibi belirli bir yerde bitebileceğini ifade etmektedir.

K.137. “Coğrafi Konum” metaforunu “*Çünkü meridyen ve paralellerin geçtiği yerler o ülkenin coğrafi konumunu belirler. Örneğin Türkiye’nin Dünya üzerindeki konumu 36-42 kuzey paralelleri ve 26-45 doğu Meridyeni arasında yer alır. Böylelikle coğrafi konum bu yönüyle sınır ile benzerlik gösterir.*” cümlesiyle sınır kavramına benzetmekte ve sınırı koordinatları belli olan bir yere yani coğrafi konuma benzeterek sınırlarında belirli bir alanı olduğuna işaret etmektedir.

Ayırma Kategorisi

Tablo 6. *Ayırma kategorisi ve metaforları*

Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
Ekvator	3	Ayırıcı olma	Ayırma
Atmosfer	2	Ayırıcı olma	

Tablo 6. devamı...

Duvar	2	Ayırıcı olma
Kapı	2	Ayırıcı olma-Farklılıkları belirleme
Ahlak	1	Set
Çit	1	Ayırıcı olma
Çizgi	1	Ayırıcı olma
Harita çeşitleri	1	Amaçların farklılaşması
Karman hattı	1	Ayırıcı olma
Kütüphane	1	Farklılıkları belirleme
Nüfus	1	Ayırıcı olma
Okul	1	Ayırıcı olma
Okyanus	1	Ayırıcı olma
Özlem	1	Ayırıcı olma
Şive	1	Farklılaşma
Tel Örgü	1	Ayırıcı olma

Tablo 6’da sınır kavramı ile ilgili belirlenen ayırma kategorisinde 21 katılımcının 16 metafor ürettiği görülmektedir. Katılımcılar ayırma kategorisinde “sınır” kavramını ayırıcı olma ve farklılaşma ifadeleri içeren metaforlar ile ilişkilendirmektedirler. Bu kategori ile ilgili katılımcı ifadeleri;

K.23. “Atmosfer” metaforunu “*Çünkü atmosfer yeryüzünü çevreleyen ve her biri farklı görevi olan gaz katmanlarından oluşmaktadır. Dünyayı saran gazların bileşimleri ve yoğunlukları birbirinden farklı olduğu için katmanlara ayrılmıştır. Tıpkı katmanların gazları birbirinden ayırması gibi sınırlar da maddi ve manevi birçok unsuru birbirinden ayırmaktadır.*” cümlesiyle sınır kavramına benzetmektedir çünkü atmosferin katmanlarında farklı gazların birbirinden ayrıldığı gibi sınırların da birçok unsuru birbirinden ayırdığını vurgulamaktadır.

K.30. “Ekvator” metaforunu “*Çünkü bir bütün olan dünyayı kuzey yarım küre ve güney yarım küre olarak ikiye ayrılması onu daha kolay adlandırılmasına ve özelliklerin farklı sınıflandırılmasına sebebiyet verir. Ben ekvator çizgisine benzettim çünkü bir bütün olan dünyanın hayali de olsa aslında iki farklı kürelere ayırması zihninde canlandırılması kolay kalmıştır.*” cümlesiyle iki yarım küreyi birbirinden ayırması dolayısıyla sınır kavramına benzetmektedir.

K.120. “Duvar” metaforunu “*Duvar bir yapının bölümlerini birbirinden ayırır. Sınırdaki ülkelerin, devletlerin, kültürlerin, ekonomik faaliyetlerin ve nüfus gibi çeşitli unsurların farklı coğrafyalara dağılımını ifade eder.*” cümlesiyle iki yapıyı birbirinden ayırması ile sınır kavramına benzeterek sınırların da aslında bir duvar gibi farklı unsur ve yapıları birbirinden ayırdığını ifade etmektedir.

Aidiyet Kategorisi

Tablo 7. Aidiyet kategorisi ve metaforları

Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
Ev	4	Aitlik - Hayatın devamlılığını sağlama	
Ağaç kökleri	1	Hâkimiyet alanı	
Aile	1	Yabancılaşma	
Akvaryum	1	Yaşam alanı	
Balık	1	Yaşam alanı	Aidiyet
Çerçeve	1	Özel mülkiyet	
Çiftlik	1	Aitlik	
Deniz	1	Yaşam alanı	
Dünya	1	Aitlik	
Egemenlik	1	Aitlik	
Kalp	1	Aitlik	
Kimlik	1	Aitlik	
Özgürlük	1	Aitlik	
Sera	1	Yaşam alanı	
Yerkabuğu	1	Yaşam alanı	

Tablo 7’de sınır kavramı ile ilgili aidiyet kategorisinde 18 katılımcının 15 metafor ürettiği görülmektedir. Katılımcılar bu kategoride “sınır” kavramını yaşam alanı, hâkimiyet alanı, aitlik ve özel mülkiyet ifadeleri içeren metaforlar ile ilişkilendirmektedirler. Bu kategori ile ilgili katılımcı ifadeleri;

K.15. “Yerkabuğu” metaforunu “Çünkü yerkabuğu dünyanın iç katmanı ile yeryüzü arasında bir sınırdır. Bu sınır canlılar için yaşam alanı oluşturur. Dünya üzerindeki belirli alanlarda bu sınırlara denk gelir. Dünyanın kuzey ve güney yarım küresinde yer alan kutup noktaları genellikle insan yaşamı için uygun yerler değildir. Bu alanları sınır kabul edersek yaşam alanı daha çok kutup noktalarının dışında gerçekleşir.” cümlesiyle ifade ederek sınır kavramını yaşam alanı oluşturması bakımından yer kabuğuna benzetmektedir.

K.114. “Ağaç Kökleri” metaforunu “Sınır bir ağacın köklerinin ulaştığı ve köklerinin uzanabileceği en son yeri andırır köklerinin ulaştığı noktadaki bütün kaynakların hâkimiyeti kendisine mahsustur bu alandaki bütün kaynakları kullanabilecek tek yetkili mercidir bu ağacın köklerinin ulaştığı en son yerden başladığı yere kadar olan kısım bu ağacın kendisini güvende hissettiği yerdir yurdudur tıpkı ülkelerin durumu da bu ağacın durumu gibidir ülkeler bu hâkimiyet alanında kendini güvende hissederler ve bu yerdeki hâkimiyet sahası o ülkeye mahsustur tıpkı ağacın köklerinin uzandığı saha gibidir ve sahadaki yer altı ve yer üstü kaynaklardaki kullanımın yetkili mercidir.” cümlesiyle açıklamaktadır. Katılımcı sınır kavramını ulaşabildiği her yere sahip olan ağaç köklerine benzeterek ülkelerin kendi sınırları içindeki hâkimiyet alanlarına vurgu yapmaktadır.

K.199. “Ev” metaforunu “Çünkü sana aittir, güvenlidir ancak dışarıda ne ile karşılaşacağını bilemezsin. Yaşadığımız ülke bizim için bir ev gibi güvenlidir ve bize aittir. Ancak dışarı çıktığımızda bu his yerini endişeye bırakmaktadır.” cümlesiyle sınır kavramına benzetmekte ve sınırı bir eve benzeterek aslında sınırlarla çevrili olan bu ülkenin bize ait olduğunu ve orada güvende hissedilebileceğini ifade etmektedir.

Koruma Kategorisi

Tablo 8. Koruma kategorisi ve metaforları

Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
Değer	1	Değerleri sürdürebilme	
Duvar	1	Koruyucu olma	
Ev	1	Koruyucu olma	
Evlat	1	Koruyucu olma	
Hayat	1	Kurallara uyma	
İnsan derisi	1	Koruyucu olma	
İnsan haddi	1	Koruyucu olma	Koruma
Kafatası	1	Koruyucu olma	
Kariyer	1	Çabalama	
Kilit	1	Koruyucu olma	
Koruma kalkanı	1	Koruma içgüdüğü	
Mülkiyet	1	Koruma	
Örümcek ağı	1	Koruyucu olma	
Vatan	1	Mücadele etme	

Tablo 8’de sınır kavramı ile ilgili koruma kategorisinde 14 katılımcının 14 farklı metafor ürettiği görülmektedir. Katılımcılar koruma kategorisinde “sınırı” kavramını koruma içgüdüğü, koruyucu olma, mücadele etme ve çabalama gibi ifadeler içeren metaforlar ile ilişkilendirmektedirler. Bu kategori ile ilgili katılımcı ifadeleri;

K.130. “Vatan” metaforunu “Çünkü insan ancak kendi sınırları içinde özgürdür yani vatanında özgürdür. Uğrunda can verilen vatan söz konusuysa eğer hiçbir sınır tanımaksızın mücadele edilir ancak vatan için sınırlar aşılır ancak kendi vatanında sınırı sen koyarsın. Sınırını sen koyduğun vatanın sınırını aşmaya çalışanlara karşı durmak sınırların ötesindedir.” cümlesiyle açıklamaktadır. Katılımcı sınırı, uğrunda mücadele etmeye ve onu korumaya değer bir kavram olan vatana benzetmektedir.

K.155. “Ev” metaforunu “Çünkü sınır iki komşu devleti birbirinden ayıran çizgidir. Evimizin kapısıyla bizde diğer insanlarla olan sınırimızı belirleriz. Sınırlar da giriş çıkışlar bir izine bağlıdır. Evimize giren insanlarda bizim onayımızı alıp evimize girerler. Sınırların korunması gibi bizde bir dış kapı ile evimizi dışarıdan korumaktayız. ... Evlerimiz de içinde bulunduğumuz sürece o mülkün bize ait olduğunu gösterir.” cümlesiyle sınır kavramına benzetmektedir. Katılımcının sınırı, dışarıdan gelecek tehlikelere karşı korunması gereken bir eve benzettiği görülmektedir.

K.181. “Örümcek Ağı” metaforunu “Bir örümcek kendi alanını çevrelemek ve korumak için içgüdüsel olarak bir ağı örmetedir. Bir devlette tıpkı ağı gibi sınırlarını belirlemeli ve her zaman koruyarak

denetlemelidir.” cümlesiyle sınır kavramına benzetmektedir. Katılımcı örümceğin korunmak için ağ örerek kendisine bir sınır çizdiğini ifade etmekte ve devletlerin de sınırları olduğunu ve bu sınırları korumalarından ötürü sınır kavramını örümcek ağına benzettiğini belirtmektedir.

Geçiş Kategorisi

Tablo 9. Geçiş kategorisi ve metaforları

Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
Kapı	2	Eşik- Geçiş	
Cephe	1	Karşılaşma alanı	
Çizgi	1	Yeni başlangıç	
Farklılık	1	Devamlılığın olması	
Gökyüzü	1	Karşılaşma alanı	Geçiş
Hayat	1	Yeni bir başlangıç	
Özgürlük	1	Yeni başlangıç	
Son	1	Yeni bir başlangıç	
Tan yerinin ağarması	1	Yeni bir başlangıç	
Toprak	1	Yeni bir alana geçiş	

Geçiş kategorisi ve metaforları ile ilgili tablo 9’da 11 katılımcının sınır kavramına yönelik 10 metafor ürettiği görülmektedir. Katılımcılar bu kategoride “sınır” kavramını yeni bir başlangıç, devamlılığın olması ve karşılaşma alanı gibi ifadeleri içeren metaforlar ile ilişkilendirmektedirler. Geçiş kategorisi ile ilgili katılımcı ifadeleri;

K.89. “Kapı” metaforunu “*Sınır bir kapıya benzer çünkü geçişi sağlar. Kapılar kapandığında güvenli bir bölge, açıldığında ise iki bölge arasında ulaşımı sağlar. Bu da sınır kapıları ile bağdaştırılabilir.*” cümlesiyle ulaşımı ve geçişi sağlaması açısından sınır kavramına benzetmektedir.

K.97. “Son” metaforunu “*Çünkü Her şeyin bir sonu vardır, her sınırın bitiminde başka bir başlangıç olur. Sınırımızı aştıkça başka sonlara doğru ilerleriz.*” cümlesiyle aslında her sonun yeni bir başlangıç olduğunu ve bir sınırı aştıkça yeni bir alan keşfedildiğini belirtmekte ve bu nedenle sınıra benzetmektedir.

K.109. “Gökyüzü” metaforunu “*Gökyüzünde birçok katman vardır her birini aştıktan sonra yeni bir tabaka ile karşılaşılır. Bir ülkenin de sınırını aştıktan sonra artık yeni bir ülkenin sınırına giriş yapılır.*” cümlesiyle sınır kavramına benzetmektedir, çünkü gökyüzünün katmanları olduğunu ve onun da sınırlar gibi aralarında geçişler olduğunu vurgulamaktadır.

Değişkenlik Kategorisi

Tablo 10. Değişkenlik kategorisi ve metaforları

Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
İnsan	2	Değişkenlik	
Başlangıç	1	Değişkenlik	
Canlı	1	Değişim	Değişkenlik
Değişim felsefesi	1	Değişim	
İstiridye kabuğu	1	Değişim	

Tablo 10’da sınır kavramı ile ilgili değişkenlik kategorisinde 6 katılımcının 5 metafor ürettiği görülmektedir. Katılımcılar bu kategoride “sınır” kavramını değişim ve değişkenlik gibi ifadeler içeren metaforlar ile ilişkilendirmektedirler. Değişkenlik kategorisi ile ilgili katılımcı ifadeleri;

K.5. “İnsan” metaforunu “*Özellikle ekvator dan kutuplara doğru gidildikçe, insanların, ten rengindeki sınırlar kendini güneş ışınlarının geliş açısına göre değişkenlik göstermektedir. Kutuplara yakın yerdeki insanlar, açık tenli iken ekvatora yakın olan insanlar ise daha koyu tenlidir. Bu da coğrafyanın insanlar üzerinde tam olarak sınır çizgisi çizmese de etkisini gösterdiğinin kanıtıdır diyebiliriz. ...*” cümlesiyle ifade etmekte ve sınırlarla şekillenen coğrafyanın insanlar üzerindeki etkisinden bahsetmektedir.

K.150. “Değişim Felsefesi” metaforunu “*Çünkü Sınırların bazısı hızlı bazısı yavaş değişse de mutlaka değişime uğrar ve coğrafyada değişimi simgeler.*” cümlesiyle coğrafyanın değişim özelliği açısından sınır kavramına benzetmektedir.

Uyum Kategorisi

Tablo 11. Uyum kategorisi ve metaforları

Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
Bitki kökü	1	Uyum sağlama	
Bitki örtüsü	1	Uyum sağlama	
Bukalemun	1	Uyumlu olma	Uyum
Trafik ışıkları	1	Kurallara uyma	
Zihin	1	Uyumlu olma	

Tablo 11’de sınır kavramı ile ilgili uyum kategorisinde 5 katılımcının 5 farklı metafor ürettiği görülmektedir. Katılımcılar bu kategoride “sınır” kavramını uyum sağlama, kurallara uyma ve uyumlu olma gibi ifadeleri içeren metaforlar ile ilişkilendirmektedirler. Uyum kategorisi ile ilgili katılımcı ifadeleri;

K.28. “Bukalemun” metaforunu “*Nasıl bir bukalemun bulunduğu ortama göre şekil alıyor rengini değiştiriyorsa sınırda öyledir çünkü belli sınırın içinde yaşıyorsak veya bir sınıra geç ediyorsak o sınırın kültürüne aykırı davranamayız o sınırın içindeki ırk dil din ve kültüre göre uygun yaşamalıyız tıpkı bir bukalemunun bulunduğu ortama göre şekil aldığı gibi bizde bulunduğumuz ya da bulunacağımız sınırın ortamına göre davranmalı ve yaşamalıyız.*” cümlesiyle insanların bulunduğu sınırlar içinde uyumlu bir şekilde yaşamaları gerektiği yönüyle sınır kavramına benzettiği görülmektedir.

K.34. “Bitki Örtüsü” metaforunu “*Bir bölgenin iklim şartları nasılsa ona göre doğal bitki örtüsü oluşur. Doğal olarak bitki örtüsünün oluşumu iklim şartlarıyla sınırlı olmasından dolayı “sınır” kavramına benzetilir.*” cümlesiyle sınır kavramına benzetmektedir.

Bağlayıcı Kategorisi

Tablo 12. Bağlayıcı kategorisi ve metaforları

Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
Köprü	3	Bağlayıcı Olma	
Kapı	1	Bağlayıcı Olma	Bağlayıcı
Toprak	1	Birbirine Bağlayan	

Tablo 12’de sınır kavramı ile ilgili bağlayıcı kategorisinde 5 katılımcının 3 metafor ürettiği görülmektedir. Katılımcılar bu kategoride “sınır” kavramını birbirine bağlama ve bağlayıcı olma gibi ifadeleri içeren metaforlar ile ilişkilendirmektedirler. Bu kategori ile ilgili katılımcı ifadeleri;

K.68. “Köprü” metaforunu “*Çünkü köprünün işlevi kıtaları, şehirleri kimi zaman insanları birbirinden ayıran ama her şeye rağmen onları birbirine bağlayan bir kavramdır. Sınır da ülkeleri her ne kadar ayırdığı düşünülse de aynı zamanda ülkeleri birbirine bağlayan köprülere karşılık gelir.*” cümlesiyle sınır kavramına benzetmekte ve köprülerin insanları, ülkeleri birbirine bağladığı gibi sınırlarında insanları ve ülkeleri birbirine bağladığını ifade etmektedir.

K.129. “Kapı” metaforunu “*Çünkü her ülkenin sınır komşusu vardır ve o ülkeye giriş yaparken sınır kapılarından geçilir. Aynı şekilde bu evlerimiz içinde geçerlidir. Ev duvarla çevrili ve dışarıyla bağlantıyı sağlayan kapıdır.*” cümlesiyle sınır kavramına benzetmektedir.

Çeşitlilik Kategorisi

Tablo 13. Çeşitlilik kategorisi ve metaforları

Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
Çiçek bahçesi	1	Çeşitlilik	
İnsan	1	Çeşitlilik	Çeşitlilik
Karışık bitki çayı	1	Çeşitlilik	

Tablo 13’de kavramı ile ilgili çeşitlilik kategorisinde 3 katılımcının 3 farklı metafor ürettiği görülmektedir. Katılımcılar bu kategoride “sınır” kavramını çeşitlilik ile ilgili ifadeleri içeren metaforlar ile ilişkilendirmektedirler. Çeşitlilik kategorisi ile ilgili katılımcı ifadeleri;

K.8. “Karışık Bitki Çayı” metaforunu “*Belli bir alanda yaşayan çeşitli din, dil, ırk ve mezhebe sahip insanların yaşamı tıpkı çeşit çeşit rengârenk bitkilerle bezenmiş bir bitki çayı ile bağdaşabilir.*” cümlesiyle sınır kavramına benzetmektedir.

K.161. “İnsan” metaforunu “*Her insan farklıdır. Bir insana yaklaşırken önce onun dıştan nasıl görüldüğüne bakarız yani sınırları içine girmeden önce onun bize uygun bir insan olup olmadığına bakarız. Kimimin sınırları içinde yani kendi içinde yasaları vardır ilkeleri vardır aynı ülkeler gibi. Kimi*

kendi içinde dağlık bir arazi gibidir kimi kıraç, kimi bereketli. Kimi dardır kendi içinde kimi göz alabildiğince engin sınırlı.” cümlesiyle sınır kavramına benzetmektedir. Katılımcı insanların aslında çok çeşitli yapılarının olduğu ve bu yönüyle sınır kavramına benzettiğini ifade etmektedir.

Denetleyici Kategorisi

Tablo 14. Denetleyici kategorisi ve metaforları

Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
Açık cezaevi	1	Denetim altına alma	Denetleyici
Ceza	1	Denetim altına alma	
Kapı	1	Denetim altına alma	

Tablo 14’de sınır kavramı ile ilgili denetleyici kategorisinde 3 katılımcının 3 farklı metafor ürettiği görülmektedir. Katılımcılar denetleyici kategorisinde “sınır” kavramını bir şeyi denetim altına alma ifadeleri içeren metaforlar ile ilişkilendirmektedirler. Bu kategori ile ilgili katılımcı ifadeleri;

K.71. “Ceza” metaforunu “Çünkü ceza insanları kontrol altında tutmak için kullanılan bir yaptırım mekanizmasıdır. Sınır da bir devletin kendini kontrol altında tuttuğu ve ihlali sonucunda yaptırım gücünü devreye soktuğu bir mekanizmadır.” cümlesiyle sınır kavramına benzetmektedir. Sınırı denetim mekanizması açısından cezaya benzetmekte ve sınır ihlali olduğunda uygulanan cezalara vurgu yapmaktadır.

K.127. “Açık Cezaevi” metaforunu “Çünkü Sınır kavramı iki ülkeyi birbirinden ayıran çizgidir ve açık cezaevlerini andıran ülkelerin giriş-çıkışlarının sağlandığı yerdir. Cezaevlerine giriş-çıkış nasıl ki izinler çerçevesinde ve kontrollü bir şekilde yapılıyorsa ülke sınırlarında da aynı sistemle giriş-çıkış yapılmaktadır.” cümlesiyle sınır kavramına benzetmektedir. Sınırı açık cezaevine benzeterek cezaevlerinin de sınırlar gibi giriş çıkışlarının kontrollü bir şekilde gerçekleştirilmesine değinmektedir.

Denge Kategorisi

Tablo 15. Denge kategorisi ve metaforları

Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
Atmosferdeki gazlar	1	Dengede tutma	Denge
Denge	1	Dengeyi sağlama	
Okyanus	1	Dengede tutma	

Tablo 15’de sınır kavramı ile ilgili denge kategorisinde 3 katılımcının 3 farklı metafor ürettiği görülmektedir. Katılımcılar bu kategoride “sınır” kavramını dengede tutma ve dengeyi sağlama gibi ifadeleri içeren metaforlar ile ilişkilendirmektedirler. Denge kategorisi ile ilgili katılımcı ifadeleri;

K.10. “Okyanus” metaforunu “Çünkü Okyanuslar kıtalar arasındaki sınırlardır ve her okyanusun ayırdığı kara parçalarında farklı iklimler, bitkiler, yer şekilleri ve farklı yaşamlar bulunur. Aynı zamanda okyanusların sınırını oluşturduğu iki kara parçasının da kıyısında da birbirine benzer özellikler de görülebilir. Bu yönlerden bakılınca okyanuslar hem kara parçaları arasında oluşturduğu farklılıklarla ayrıştırıcı hem de kıyılarda yarattığı benzerliklerle birleştirici özellikler taşır.” cümlesiyle sınır kavramına benzeterek aslında okyanusların kıtalar arasında bir sınır olduğu ve bu sınırların okyanuslar sayesinde dengede kaldığını ifade etmektedir.

K.38. “Atmosferdeki Gazlar” metaforunu “Atmosferdeki oranları bir milim fazla veya eksik olsa ciddi sorunlar nasıl yaratırsa sınırlarda öyledir geçilmesi güç ve zararlıdır. İyi sonuçlar doğurmaz.” cümlesiyle sınır kavramına benzetmektedir.

Genişleme Kategorisi

Tablo 16. Genişleme kategorisi ve metaforları

Metafor	f	Benzetme Yönü	Kategori
Derinlik	1	Genişleme	Genişleme
Kumsala yazılmış yazı	1	Genişleme	
Kuş	1	Genişleme	

Tablo 16’da sınır kavramı ile ilgili genişleme kategorisinde 3 katılımcının 3 farklı metafor ürettiği görülmektedir. Katılımcılar genişleme kategorisinde “sınır” kavramını genişleme ile ilgili ifadeleri içeren metaforlar ile ilişkilendirmektedirler. Bu kategori ile ilgili katılımcı ifadeleri;

K.37. “Kuş” metaforunu “Çünkü kuş özgür bir canlıdır evrende sonsuz yeri vardır ancak insanoğlu tarafından alıkonulduğunda alanı daralabilir, istemese de sahip olduğundan daha küçük alanlara

hapsolabilir. ... Bunu sınırla ilişkilendirmek istersek kimi devletler kıtaları kaplamış ama yetmemiş başka topraklara da gözünü dikmiş okyanusları aşacak güçte özgür kuş gibidir yani onun alanı dünyanın her yeri olabilir ona göre. ...” cümlesiyle sınır kavramına benzeterek sınırların aslında kuşlar gibi özgür olduğunu fakat devletlerin hâkimiyet alanlarının belli sınırlar oluşturduğunu ifade etmektedir.

K.73. “Kumsala Yazılmış Yazı” metaforunu “*Çünkü büyük dalgalar kumsala vurduğu zaman oradaki yazıları sildiği gibi büyük devletler çıkarları doğrultusunda sınırları belirlerken diğer ülkelerin nüfus, ekonomi, din, ırk, dil, kültür faktörlerini dikkate almadan sadece kendi çıkarlarını göz önünde bulundurarak sınırları belirlemişlerdir.*” cümlesiyle sınır kavramına benzetmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “sınır” kavramına ilişkin algıları metaforlar aracılığıyla belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın bulguları doğrultusunda, bazı sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda “sınır” kavramı ile ilgili 200 katılımcının toplam 131 metafor ürettiği belirlenmiştir. Katılımcıların sınır kavramı ile ilişkili olarak “hayat, duvar, ev, kapı, özgürlük, atmosfer, çerçeve, çizgi, ekvator, insan, köprü, okyanus, ağaç, aile, coğrafi konum, balık ve vatan” gibi metaforlar ürettiği görülmektedir. Bu durum sınır kavramının öğrencilerin zihninde tek bir metafor ile açıklanamayacağını göstermektedir. Benzer çalışmaların sonuçları incelendiğinde (Aydın, 2010; Aydın ve Ünalı, 2010; Aydın, 2011; Geçit ve Gençer, 2013; Durmuş ve Baş, 2016a; Durmuş ve Baş, 2016b; Kahyaoğlu ve Kırıktaş, 2016; Değirmenci, 2019; Kaya ve Bozyiğit, 2019; Kartal ve Ergün, 2022) araştırma konusu olan kavramlar ile ilgili katılımcıların birden fazla metafor ürettiği tespit edilmiştir.

Sınır kavramı ile ilgili metaforların 14 kategori altında şekillendiği ve bu kategorilerin “engel, bütünlük, belirginlik, ayırma, aidiyet, koruma, geçiş, değişkenlik, uyum, bağlayıcı, çeşitlilik, denetleyici, denge ve genişleme” olarak belirlendiği görülmektedir. En fazla metaforun “engel, bütünlük ve belirginlik” kategorisinde olduğu görülmektedir. Ayrıca bazı metaforların birden fazla kategoride yer aldığı ancak benzetme yönü dolayısıyla birbirinden ayrıldığı söylenebilir. Katılımcıların bu kavram ile ilgili 131 metafor üretmeleri ve bazı metaforların birden fazla kategoride yer alması onların sınır kavramını zengin ve farklı açılardan ele aldıklarını göstermektedir.

Sınır kavramına yönelik engel kategorisi ile “özgürlük, duvar, cezaevi, dağ, hayat, bariyer, esaret, kafesteki kuş, pandemi, pranga, yerküre” gibi metaforların ilişkilendirildiği belirlenmiştir. Bu kategoride katılımcıların sınırı genel olarak kısıtlama, sınırlama, zorlaştırma açısından ele aldığı görülmektedir. Katılımcılarla benzer şekilde Şahin (2019) da sınırların, bir alanın limitlerini belirleyen “somut bir engel veya hayali bir çizgi” olduğunu ifade etmektedir. Dönmez (2010) ise sınırları, birçok devletin bölgesel genişliğinin limitlerini belirleyen bir kavram olarak tanımlamaktadır.

Bütünlük kategorisi ile ilişkilendirilen “atmosfer, gökkuşağı, yapboz, ağaç kökleri, aile” gibi metaforlar sınır kavramının katılımcılar tarafından parçaların bir araya gelmesi, birleşme, bir araya gelme açısından ele alındığını göstermektedir. Katılımcılarla benzer şekilde Pakalın (1993) sınırı, iki devlet toprağının birleştiği bir yer olarak ifade etmektedir. Belirginlik kategorisi ile ilişkilendirilen “hayat, yol, çerçeve, çizgi, coğrafi konum” gibi metaforlar sınır kavramının katılımcılar tarafından kesinlik, netlik, belirgin olma yönüyle ele alındığını göstermektedir. Katılımcılarla benzer şekilde Gümüşü (2010) eskiden kesin bir şekilde belli olmayan ve oldukça geniş bir alandan oluşan devlet sınırlarının, zaman içinde öneminin artmasıyla kesin, ince şeritler ve hatta çizgilerden oluşmaya başladığını ifade etmektedir. Sınır kavramına yönelik ayırma kategorisi ile ilişkilendirilen “set, ekvator, duvar, çizgi, tel örgü” gibi metaforlar belirlenmiştir. Katılımcılarla benzer şekilde sınırların genel olarak siyasi otoriteleri, devletleri ve farklı nüfus kitlelerini birbirinden ayırdığı ifade edilmiştir (Glassner ve Blij 1989; Akengin, 2022; Dönmez, 2010). Sınırlar, devlet mülkünü/topraklarını birbirinden ayıran çizgiler olarak tanımlanmaktadır (Günel, 2008; Karabağ, 2008; Özey, 2020).

Sınır kavramına yönelik aidiyet kategorisi ile ilişkilendirilen “ev, ağaç kökleri, aile, kimlik, özgürlük, egemenlik” gibi metaforlar belirlenmiştir. Katılımcılarla benzer olarak Kıyanç (2015) sınırları, ulus-devletlerin egemenliğinin ve güvenliğinin işareti olarak görmektedir. Bununla birlikte sınırları ulus-devlet için uğruna canların verilebileceği ve aynı zamanda orada yaşayan toplumların var olabileceği çabasını da içeren alanlar olarak adlandırmaktadır. Şahin (2019)’e göre sınırlar bir devletin milli kimliğini belirleyen unsurlardır. Karabağ (2008)’a göre ise sınırlar devletlerin yetki ve egemenlik alanlarının harita ve arazilerde gösterildiği hatlardır. Sınır kavramına yönelik koruma kategorisi ile ilişkilendirilen “değer, ev, evlat, hayat, koruma kalkanı, mülkiyet, vatan” gibi metaforlar belirlenmiştir. Katılımcıların metaforlarına benzer olarak yapılan tanımlarda devletlerin egemenlik ilkeleri gereği ülke sınırları “kutsal ve korunması gereken bir değer” (Öztürk ve Bulut, 2017) ve “güvenliği sağlayan bir duvar olarak görülmektedir” (Arıboğan, 2019).

Devlet sınırlarına yapılan olumsuz herhangi bir müdahalenin devletin egemenliğine ve onuruna ters düşeceğinden ötürü sınırlar üst düzeyde korunmalıdır. Bu yönüyle sınırlar, bütün vatandaşların tümüyle koruma içgüdüleriyle hareket ederek sahip çıktıkları bir olgu haline gelmiştir (Dönmez, 2010; Kıyanç, 2015). Bu açıdan değerlendirildiğinde sınırların güvenliği, devlet mülkiyetlerinin devamlılığı açısından önemli görülmektedir (Şahin, 2019).

Sınır kavramına yönelik denetleyici kategorisi ile ilişkilendirilen “açık cezaevi, ceza, kapı” gibi metaforlar belirlenmiştir. Katılımcılardan alınan cevaplarla ilişkili olarak Dönmez (2010) ve Özey (2020) sınırların, toprağı kontrol altına almak ve giriş-çıkışları denetleyerek kontrolü sağlamak için fiziksel olarak işaretlenmiş yerler olarak tanımlamaktadırlar. Bağlayıcı kategorisi ile ilişkilendirilen “köprü, kapı, toprak” gibi metaforlar sınır kavramının katılımcılar tarafından birbirine bağlayan, bağlayıcı olma yönüyle ele alındığını göstermektedir. Katılımcılarla benzer şekilde Gümüüşü (2010) sınırları, iki bölge arasında geçişken bir duvara benzetmektedir. Aslında ne kadar engellenmeye çalışılsa da sınırlarda iki taraftaki toplumların birbirleriyle bağlantıları ve etkileşimleri devam etmiştir. Bu açıdan sınırların, toplumlar arasında iletişimi ve bağlantıyı sağlayan “yaşayan bir organizma” olduğu ifade edilmektedir. Karabağ (2008) ise sınırların devletlerin egemenlik hatlarını gösterdiklerini ifade etmekte ve bu hatlar boyunca devletlerin ve toplumların birbirleriyle temas kurarak, işbirliği içinde olduklarını belirtmektedir.

Glassner ve Blij (1989)’e göre sınır, bağımsız bir devletin hâkimiyet alanını belirleyen, farklı siyasi otoriteleri ayıran, harita üzerinde ince hatlarla gösterilen çizgilerdir. Newman ve Paasi (1998) sınırları temas, birleşme ve köprülerin aksine, çatışma, ayrılık, parçalanma ve engeller açısından değerlendirmektedir. Dönmez (2010), devlet sınırlarının hem ayırıcı hem de bağlayıcı özelliğe sahip olan kuşaklar olarak tanımlamaktadır. Öztürk ve Bulut (2017) devletlerin sınırlarını korumak ve sınır güvenliğini sağlamak zorunda olduğunu bu nedenle de sınırları, mülkiyet ve egemenlik hakkını gösteren, devletlerarası fiili ayrımı belirten bir kavram olarak ifade ettiği anlaşılmaktadır. Akengin (2022) ve Karabağ (2008) ise sınırların devletlerin egemenlik alanını veya kontrol hakkını elinde tutmak ya da komşularından uluslararası çizilmiş hatlarla ayırmak için var olduğunu ifade etmektedir.

Sonuç olarak yapılan tanımlar ile sınır, aidiyet, koruma, ayırma, denetleyici ve bağlayıcı olma gibi özellikleri içeren, haritalarda gösterilen çizgiler, hatlar veya kuşaklar olarak ifade edilmiştir. Bu tanımlardan da anlaşıldığı üzere sınırın farklı şekillerde ifade edilip, farklı kavram veya benzetmelerle ele alındığı ve katılımcıların sınır metaforlarının da bu doğrultuda olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların sınır kavramını hayat, duvar, ev, kapı, özgürlük, atmosfer, çerçeve, çizgi, insan, kimlik, egemenlik, değer, hâkimiyet, köprü, son nokta, ağaç kökleri, aile ve vatan gibi metaforlar aracılığıyla engel, bütünlük, koruma, geçiş, uyum, ayırma, aidiyet, denetleyici ve bağlayıcı olma gibi nitelikler ile ilişkilendirdiği görülmektedir. Bu durum katılımcıların sınır kavramını farklı bakış açılarıyla ifade edip, farklı kavram veya benzetmelerle ele aldığı şeklinde yorumlanabilir.

Bir öneri olarak benzer çalışmalar farklı öğretim kademelerinde ve üniversitelerin diğer bölümlerinde gerçekleştirilerek sınır kavramına yönelik farklı bir bakış açısı geliştirilebilir. Ayrıca metafor çalışmaları belli aralıklarla uygulanarak da aradaki değişimlerin gözlemlenmesi sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Abdulla, N. (2009). İmparatorluk Sınır ve Aşiret: 1932 Türk-Fars Sınır Çatışması, M. Aslan (Trans.), Avesta Yayınları.
- Akengin, H. (2022). *Siyasi coğrafya. İnsan ve Mekân Yönetimi*, Pegem Akademi.
- Anderson, G. & Arsenault, N. (2005). *Fundamentals of Educational Research*, Taylor & Francis e-Library.
- Arı, A.G. & Arslan, K. (2020). Ortaokul öğrencilerinin Covid-19’a yönelik metaforik algıları [Covid-19 Perception in Middle School Student' Mind]. *Journal of Turkish Studies*, 15(6), 503-524. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44425>
- Arıboğan, D. Ü. (2019). *Duvar*. İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret AŞ.
- Ary, D., Jacobs, L.C., Razavieh, A. & Sorensen, C. (2010). *Introduction to Research in Education*, Belmont, CA: Wadsworth.
- Aydın, F. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar [Secondary School Students' Metaphors about the Geography Concept]. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 10(3), 1293-1322.
- Aydın, F. (2011). Üniversite öğrencilerinin “çevre” kavramına ilişkin metaforik algıları [The Metaphoric Perceptions of University Students Towards “Environment” Concept]. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 16(26), 25-44.
- Aydın, F. & Ünalı, Ü. E. (2010). Coğrafya öğretmeni adaylarının coğrafya kavramına yönelik algılarının metaforlar yardımıyla analizi [The Analysis of Geography Teacher Candidates' Perceptions towards “Geography” Concept with the Help of Metaphors]. *Uluslararası Çevrimiçi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 600-622.
- Balibar, É. (2002). *Politics and the Other Scene*, Verso.

- Baud, M. & Schendel, W. (1997). Toward a Comparative History of Borderlands. *Journal of World History*, 8(2), 211-242.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2019). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2021). *Eğitimde Araştırma Yöntemleri*. E. Dinç & K. Kiroğlu (Trans. Eds). (Original work: Research Methods in Education, 2017), Pegem akademi.
- Creswell, J. W. (2020). Beş nitel araştırma yaklaşımı, M. Aydın (Trans.). M. Bütün & S. B. Demir (Trans. Eds), *Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni* içinde (s. 71-112). (Original work: Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing Among Five Approaches, 2013), Siyasal Kitabevi.
- Çınar, M. (2019). Asya kıtasındaki gerilmiş sınırlar [Tensioned Borders in Asian continent]. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 3(3), 314-345.
- Dağtekin, H. (1989). *Günümüzde Tarih Haritacılığının Durumu ve Biz, IX. Türk Tarih Kongresi (1981) Bildirileri, 1451-1504*. Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Dayı, E., Açıkgöz, G. & Elçi, A. N. (2020). Güzel sanatlar eğitimi bölümü öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilere yönelik metaforik algıları (Gazi Üniversitesi örneği) [Metaphorical Perceptions of Preservice Teachers of Fine Arts Education towards Students with Special Needs (The case of Gazi University)]. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 21(1), 95-122. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdersi.616520>
- Değirmenci, Y. (2019). An examination of metaphors regarding the concept of “natural disaster” developed by prospective classroom teachers. *International Journal of Geography and Geography Education*, 39, 83-94.
- Deniz, O. & Doğu, A. F. (2008). Türkiye-İran sınırı: sınırın coğrafi durumu ve sınır köylerimizin sosyo-ekonomik yapıları [Turkish-Iran Border: Geographical Condition of the Border and SocioEconomic Structure of Our Border Villages]. *Doğu Coğrafya Dergisi*, (19), 49-71.
- Donnan, H. & Wilson, T. M. (2002), Sınırlar Kimlik, Ulus ve Devletin Uçları, Zeki Yaş (Trans.), Ütopya Yayınları.
- Dönmez, G. (2010). *21. Yüzyılda Değişen Sınır Algısı*. [The Changing Perception of Border in the 21st Century] (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dumanlı Kadızade, E. (2014). Aktif öğrenmede bir teknik; metafor uygulaması: Türkçe öğretmen adaylarının Türkçe dersi algıları üzerine [Determining the turkish lesson perception of the students in the department of turkish education through metaphor]. *International Journal of Language Academy*, 2(4), 68-85. <http://dx.doi.org/10.18033/ijla.173>
- Durmuş, E. & Baş, K. (2016a). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya kavramına ilişkin metaforik algıları [The metaphoric perception of social sciences teacher candidates' about the concept of geography]. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1), 75-92.
- Durmuş, E. & Baş, K. (2016b). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mülteci kavramına ilişkin algılarının metaforlar yardımıyla analiz edilmesi* [Analysis of the perceptions of pre-service social studies teachers on the concept of refugees using metaphors]. Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Sempozyumu V Bildiri Kitabı, 340-359.
- Ekici, G. (2016). Öğretmen adaylarının bilgisayar kavramına ilişkin metaforik algıları [Student-Teachers' Metaphoric Perceptions Towards The Concept Of “Computer”]. *University of Gaziantep Journal of Social Sciences*, 15(3), 755-781.
- Ergün, A. & Kıyıcı, G. (2019). Fen bilgisi öğretmeni adaylarının STEM eğitimine ilişkin metaforik algıları [Metaphorical Perceptions of Science Course Teacher Candidates of STEM Education]. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(6), 2513-2527. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.3405>
- Erlanson, D.A., Harris, E.L., Skipper, B.L. & Allen, S.T. (1993). *Doing naturalistic inquiry: A guide to methods*. Beverly Hills, Sage.
- Erözden, O. (1997). *Ulus-Devlet*. Dost Kitabevi
- Flick, U. (2009). *An Introduction to Qualitative Research*, 4th edition, SAGE.
- Geçit, Y. & Gençer, G. (2013). Sınıf öğretmenliği 1. sınıf öğrencilerinin coğrafya algılarının metafor yoluyla belirlenmesi (Rize üniversitesi örneği) [Determining The Geographical Perception Of The 1st. Grade Students In The Department Of Primary Education Through Metaphor (Example Of Rize University)]. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 0(23), 1-19.
- Gellner, E. (1992). *Ulus ve Ulusçuluk*. B. Ersanlı ve G. G. Özdoğan (Trans.), İnsan Yayınları.
- Glassner, M.I. & Blij, H.J. (1989). *Systematic Political Geography*, John Wiley and Sons Inc.
- Gümüşçü, O. (2010). Siyasi coğrafya açısından sınırlar ve tarihi süreç içinde Türkiye’de sınır kavramı [Borders in Terms of Political Geography and Border Concept over Time in Turkey]. *Bilig/Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, (52), 79-104.
- Günel, K. (2008). *Coğrafyanın Siyasal Gücü*. Çantay Kitabevi.
- Gürbüz, S. & Şahin, F. (2018). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: Felsefe-Yöntem-Analiz*. Seçkin Yayıncılık.
- Kahyaoglu, M. & Kırıktaş, H. (2016). Ortaöğretim ve üniversite öğrencilerinin “doğa” kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi [An Investigation of the Concept of Nature among High School and University Students through Metaphor Analysis]. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (33), 58-76. <https://doi.org/10.14781/mcd.98568>
- Karabağ, S. (2008). *Jeopolitik Açından Sınırlar*. Gazi Kitabevi.

- Kartal, F. & Ergün, A. (2022). Sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programında öğrenim gören öğretmen adaylarının coğrafya kavramına ilişkin algılarının metafor yoluyla incelenmesi [Examination Of The Pre-Service Teachers' Perceptions Studying In The Social Studies Teaching Undergraduate Program Regarding The Concept Of Geography Via Metaphor]. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 11(2), 392-401. <https://dx.doi.org/10.30703/cije.1022104>
- Kaya, B. & Bozyiğit, R. (2019). Coğrafya öğretmen adaylarının coğrafya kavramı üzerine düşünceleri [Considerations of pre-service geography teachers related to the concept of geography]. *International Journal of Geography and Geography Education*, 39, 55-69. <https://doi.org/10.32003/iggei.518935>
- Keser, U. & Gökhan, A. K. (2016). 2000'li yıllarda sorunlu sularda vaziyet: Adalar (Ege) Denizi'nde sınırlar, yasadışı göç ve AB sınır yönetimi [Situation in the troubled waters in the years of 2000's: borders, illegal immigration and eu border management in the (aegean) sea of islands]. *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 1(2), 3-30.
- Kıyanç, Y. (2015). Ferhat Tekin, Sınırın Sosyolojisi: Ulus, Devlet ve Sınır İnsanları, İstanbul: Açılım Kitap, 2014, s. 272. *İnsan ve Toplum*, 5(10), 209-213. <https://dx.doi.org/10.12658/human.society.5.10.D0113>
- Korkut, C. (1970). *Siyasi Coğrafya Açısından Devlet Sınırları ve Türkiye'nin Sınırları*. Karınca Matbaacılık.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. S. Turan (Trans. Ed). (Original work: Qualitative Research: A Guide to Design and Implementation, 2009), Nobel Akademik Yayıncılık.
- Miles, M.B. & Huberman, A.M. (2016), *Genişletilmiş bir kaynak kitap: Nitel veri analizi*. S. Akbaba Altun & A. Ersoy (Trans. Eds.), (Original work: Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook, 1994), Pegem Akademi.
- Newman, D. & Paasi, A. (1998). Fences and neighbours in the postmodern world: boundary narratives in political geography. *Progress in Human Geography*, 22(2), 186–207. <https://doi.org/10.1191/030913298666039113>
- Özey, R. (2020). *Jeopolitik Tanımlar, Teoriler ve Değişimler*. Pegem Akademi.
- Öztürk, B. & Bulut, İ. (2017). *Küreselleşen dünyada devletlerin sınır güvenliği: Uludere sınırı örneği*. T. Sakman (Ed.). Devlet Doğasının Değişimi: Güvenliğin Sınırları [Change in State Nature: Boundaries of Security], 189-209. Tasam Yayınları.
- Öztürk, B. (2016). *Jeopolitik açıdan sınır güvenliği: Uludere sınırı örneği* [Border security from geopolitical perspective: The case of Uludere border] (Yayımlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pakalın, M. Z. (1993). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I-II-III*. MEB Yayınları.
- Patton, M.Q. (2018). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. M. Bütün & S. B. Demir (Trans. Eds.). (Original work: Qualitative Research & Evaluation Methods, 2000), Pegem akademi.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar [Metaphors about School]. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 14(3), 459-496.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler [Prospective teachers' mental images about the concept of student]. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Shudak, N. J. (2018). "Phenomenology". Bruce B. Frey (Ed), In The SAGE Encyclopedia of Educational Research, Measurement and Evaluation (pp. 1247-1249). SAGE Publications.
- Silverman, D. (2018). *Nitel Verileri Yorumlama*. E. Dinç (Trans. Ed). (Original work: Interpreting Qualitative Data, 2015), Pegem Akademi.
- Şahin, Z. (2019). *Türkiye dış politikasında jeopolitik bir kavram olarak Suriye-Irak sınır güvenliği: 2002-2017 dönemi* [Turkey's border security along its border with Syria and Iraq as a geopolitical concept in Turkish foreign policy: 2002 – 2017] (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Orta Doğu ve İslam Ülkeleri Araştırmaları Enstitüsü.
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2023). Büyük Türkçe Sözlük. Retrieved from <https://sozluk.gov.tr/?kelime>
- Van Manen, M. (2016). *Phenomenology of Practice: Meaning-Giving Methods in Phenomenological Research and Writing*. Routledge.
- Yanarates, E. & Yılmaz, A. (2020). Öğretmen adaylarının “çevre duyarlılığı” kavramına yönelik metaforik algıları [Metaphorical perceptions of prospective teachers towards the concept of environmental sensitivity]. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(3), 1019-1050. <https://doi.org/10.17152/gefad.699406>
- Yazıcı, Ö. (2013). Coğrafya öğretmenlerinin çevre kavramına ilişkin algıları: bir metafor analizi çalışması [Perceptions of geography teachers' towards the concept of “environment”: a metaphor analysis study]. *International Journal of Social Science*. 6(5), 811-828. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS1172>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.